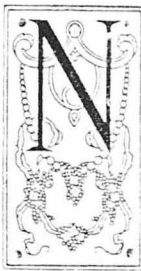

ΙΠΠΟΤΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΛΑΞ. ΔΟΥΜΑ, ΠΑΤΡΟΣ

Η ΔΥΟ ΑΡΤΕΜΙΔΕΣ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Α με κληρονομήση ό άνεμρός μου ; Ήκανε ό Καριμτόν Μπαρρό.

— Βέβαια ! άπάντησε ό 'Αρνώ. 'Αφού σκορπάς τόσο γενναϊότητα τις πιστόλες σου, σίγουρα δέν θά είσαι φτωχός. Διάβολε ! άρχίζω νά λυπάμαι λίγο πού δέν είμαι άνεμρός σας, όπως νόμισες.

— Ό 'Αρνώ ντύ Τύ, άν δέν τόν έχουν κρεμάσει, θά γίνη πράγματι κληρονομός μου. Μά δέν θά είχε νά κερδίση και πολλά, γιατί δέν είμαι και τόσο πλούσιος.

— Χι ! Ήκανε ό 'Αρνώ ντύ Τύ σάν νά μην λάστειε σ' αυτό πού άκούσε.

— Δέν με πιστεύετε, κύριε Μαρτέν Γκέρ ; "Όπως θέλετε. 'Η αλήθεια όμως είχε ότι πηγαίνο τώρα στό Λυόν, όπου ό κ. πρόεδρος του Παριζιέντου, πού όποιου ήμουν επί έξοσα χρόνια κλητήρας, πού παραχαρεί άπλό και τροφή για τό ύπόλοιπο τών ήμερών μου. Μου έστειλε 25 πιστόλες για νά πληρώσω τά μικρά μου χρέη και για τό ταξίδι μου. "Ότι πού μένει άτ' τό ποσό αυτό, είν' όλη μου ή περιουσία.

— Φτάνουν πιά τά λόγια ! τόν διέκοψε άπότομα ό 'Αρνώ ντύ Τύ, διαραστημένος. Νομίζεις πός έχω καιρό νά τ' άκούω ; Δώσε μου την πιστόλα σου κ' έλα στό σπίτι, άν σου άρέσει. Θά φας σέ μία ώρα, θά κοιμηθής κατόπι και θά ξοφλήσουμε. Δέν χρειάζονται τόσα λόγια.

— Μά έστείς μ' έρωτήσατε... Ήκανε ό Καριμτόν Μπαρρό οαστισμένο.

— Καλά... Καλά... Έτσι τώρα μέσα, γιατί ό προσκαλεσμένος μου φτάνει !

"Επει' από τρεις ώρες, ό προσκαλεσμένος του 'Αρνώ ντύ Τύ, βρισκότανταν ακόμα στό τραπέζι, έξω στον κήπο. Την τιμητική θέση την είχε ό δικαστής του 'Αρτίγκ, πού όποιον ό οικοδεσπότης προσπαθούσε νά κερδίση την εύνοια.

Τά καλά κρασία και τά εύθιμα λόγια έδιναν κ' έπαίριον. Οι νέοι μιλούσαν για τό μέλλον και ό γέρον για τό παρελθόν κ' έτσι ό θεός Καριμτόν Μπαρρό υπέφερε νά βεβαιωθεί, ότι ό οικοδεσπότης όνομαζόταν πραγματικά Μαρτέν Γκέρ κ' ότι όλοι οι κάτοικοι του 'Αρτίγκ τόν ήξεραν πούδ καλά.

— Θυμάσαι, Μαρτέν Γκέρ, πού έλεγε ό ένας, αυτό τόν Αθωνιστίνο μοναχό, τόν αδελφό Χρισόστομο, πού μάς έμαθε και τούς δυό νά διαβάζουμε ;

— Τό θυμάμαι, άπαντούσε ό 'Αρνώ.

— Θυμάσαι, ξεθάδισε Μαρτέν, πού έλεγε ό άλλος, τις τουρκικές πού ριζαίε στο γάμο σου ;

— Θυμάμαι, άπαντούσε ό Μαρτέν.

Και σάν νά ήθελε νά ξαναζωτανέμη τις άμνηστικές του, φίλησε τη γυναίκα του πού βρισκόταν στό πλάι τόν, περήφανη και χαρούμενη.

— 'Αφού έχεις τόσο καλή μνήμη, φίλαρχακο μου, είτε ξεφάρνα πίσω από τούς συνδαιτυμόνας μιά φωνή δυνατή και σταθερή, άπειθυμένη προς τόν 'Αρνώ ντύ Τύ, άφού θυμάσαι τόσα πράγματα, θά θυμάσαι βέβαια κ' έμένα !

XXXII

Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΔΥΣΚΟΛΗ ΘΕΣΙ

Αυτός πού μιλούσε έτσι μ' έναν τόσο επιβλητικό τόνο, πέταξε τόν μαύρο μανδύα και τό πλατύγροο καπέλλο πού τόν σκέταζαν, και ό προσκαλεσμένος του 'Αρνώ ντύ Τύ, ό οποίος είχαν γυρίσει πίσω άκούγοντάς τον, μπόρεσαν νά δούν ένα νέο εύπατόδη με περήφανο παρουσιαστικό και με πλούσια ρούχα.

Σέ λίγη άπόσταση άτ' αυτόν, στεκόταν ένας ήπηρετής, ό όποιος κρατούσε άτ' τό χαλινάρι τά δυό άλογα πού τούς είχαν φέρει ως εκεί.

"Όλοι σηκώθηκαν άμέσως με σεβασμό, άρκετά Ξαφρασμένοι και σκανδαλισμένοι.

"Όσο για τόν 'Αρνώ ντύ Τύ, αυτός είχε γίνει χλωμός σάν πτώμα.

— Ό κύριος ύποκόμης ντ' Έζμέζ ! ψιθύρισε κατατορομαγμένος.

— Έ, λοιπόν, επάνελαβε με φωνή βροντερή ό Γαβριήλ, μ' άναγνωρίζεις ;

— Ό 'Αρνώ, έπει' από μιά στιγμή διαταγού, είτε με φωνή πού προσπαθούσε νά την κάνει σταθερή :

— Βέβαια !... Βέβαια !... 'Αναγνωρίζω τόν κύριο ύποκόμητα, γιατί τόν έβλεπα συχνά στό Λούβρο και άλλου, τόν καιρό πού ήμουν

στην υπηρεσία του κυρίου Μονγορανού. Μά δέν θά μπορούσα ποτέ νά φανταστώ, ότι ή έξοχότης σας θά θυμόταν και θ' άνεγνωρίζε έμένα, έναν άσημαντο και ταπεινό ήπηρετή του κοινοσταύλου.

— Ήξενας, πού είτε τότε ό Γαβριήλ, ότι ήσουν και δικός μου ήπηρετής ;

— Τι ; Εγώ ; φώναξε ό 'Αρνώ ντύ Τύ, προσποιούμενος την πού βαθεία έκπληξη. "Ω, συγγνώμη ! Χωρίς άλλο, ή έξοχότης σας άπατάται.

— Είμαι τόσο βέβαιος, ότι δέν άπατώμαι, άπάντησε ό Γαβριήλ, ώστε άπατώ από τόν δικαστή του 'Αρτίγκ, πού είχε παρόν έδώ, νά σέ συλλάβη και νά σέ φυλάσση άμέσως !

"Όλοι ό προσκαλεσμένοι ένανταν μιά κίνηση τρόμου. "Ό δικαστής σηκώθηκε και πλησίασε τόν Γαβριήλ Ξαφρασμένο. Μονάχη ό 'Αρνώ ντύ Τύ διατηρούσε την φαινομενική γαλήνη του.

— Μπορώ τουλάχιστον νά μάθω για πού έγκλημα κατηγορούμαι ; ρώτησε.

— Σέ κατηγορώ, πού άπάντησε σταθερά ό Γαβριήλ, ότι ύποκατάστησε με πλαστοπροσωπεία τόν ήπτοκόμο μου Μαρτέν Γκέρ κ' ότι τού έβλεπες τό όνομα, τό σπυ και τη γυναίκα, βοηθούμενος από την άράνταστη και καταλύρική όμοιοτήτά σου μαζί του.

'Ακούγοντας αυτή την κατηγορία πού διατυπώθηκε τόσο καθαρά, όλοι ό προσκαλεσμένοι ώλληροπυτάχθηκαν κατάλυρτικοί.

— Τι σημαίνει αυτό ; ψιθύρισαν. "Ό Μαρτέν Γκέρ δέν είχε ό Μαρτέν Γκέρ ; Ποιά διαβολική μαγεία ύπάρχει στη μέση ;

'Αρκετοί μάλιστα άτ' τούς αγαθούς αυτούς άνθρώπους σταυροκατήθηκαν και πρόφεραν με σιγαή φωνή έξορρασμούς. Οι περισσότεροι είχαν άρχισει νά κυττάζον τόν 'Αρνώ ντύ Τύ με τρόμο.

Ό 'Αρνώ ντύ Τύ, κατάλαβε ότι ήταν καιρός νά καταφέρει ένα άποφασιστικό κτύπημα, για ν' άνακτήση την έμπιστοσύνη τών καλεσμένων του. Γύρισε λοιπόν προς αυτή πού άποκαλούσε γυναίκα του και φώναξε :

— Βεργιάνδη, μίλησε λοιπόν ! Είμαι ή όχι ό σύζυγός σου ;

"Η δυστυχισμένη Βεργιάνδη, περίτρωση, άγωνιώδτως, κίτταξε ως τη στιγμή εκείνη με τά μάτια δάκρυα, πότε τόν Γαβριήλ και πότε τόν ήποθετικό σύζυγό της.

Μά άκούγοντας την έπακτική φωνή του 'Αρνώ ντύ Τύ, δέν έδίστασε πιά και σήκωσε στην άγκαλιά του με διάχυσι, φωνάζοντας :

— 'Αγαπημένε μου Μαρτέν !...

Μόλις άκούστηκαν αυτά τά λόγια, μιά μεταβολή έπληξε στην όμηγρη κ' ό προσκαλεσμένοι έπαφταν μονομαίς νά πιστεύουν στις κατηγορίες του Γαβριήλ.

— Κύριε, πού είτε ό 'Αρνώ ντύ Τύ θριαμβευτικά, έπει' άτ' τη μαρτυρία αυτή της σύζυγου μου και όλων τών συγγενών και φίλων μου πού με περιστοιχίζου, έμμένετε ακόμα στην άβλόκητη κατηγορία σας ;

— 'Επιμένω ! άπάντησε ό Γαβριήλ.

— Μιά στιγμή ! φώναξε τότε ό Καριμτόν Μπαρρό έπειδαιώνοντας. Τό ήξερα εγώ πός δέν έπεφτα έξω ! 'Αφού ύπάρχει κάπου ένας άν-

θρωπος πού μοιάζει τόσο μ' αυτόν έδώ, βεβαιώνω εγώ πός ό ένας άτ' τούς δυό είχε ό άνεμρός μου 'Αρνώ ντύ Τύ, από τό Σαγκιά !

— "Α ! νά μιά βοήθεια πού έρχεται έγκαίρως άτ' τόν ούρανό ! είτε.

Και άπειθυμένος προς τόν Καριμτόν Μπαρρό, τόν ρώτησε :

— Κύριε, άναγνωρίζετε τόν άνεμρό σας σ' αυτόν τόν άνθρωπο ;

— Στ' αλήθεια, είτε ό Καριμτόν Μπαρρό, δέν θά μπορούσα νά ξεχωρίσω τόν έναν από τόν άλλο. Μά θά όραζόδιουν, ότι άν έγινε πλαστοπροσωπεία, θά την έκανε ό άνεμρός μου, πού είχε συνηθισμένος σέ τέτοια πράγματα.

— Άκούτε, κύριε ; είτε ό Γαβριήλ στό δικαστή. "Όποιος κ' άν είναι ό ένοχος, ύπάρχει στη μέση έγκλημα πλαστοπροσωπείας.

— Μά πού είχε λοιπόν αυτός, πού για νά με πλαστοπροσωπήση, ισχυρίζεται πός τόν πλαστοπροσωπήσα εγώ ; φώναξε ό 'Αρνώ ντύ Τύ. Δέν θά με παραβάλουν μαζί του ; Κρίβεται ; "Ας παρουσιαστεί κ' άς μάς δικάσουν !

— Ό πραγματικός Μαρτέν Γκέρ, ό ήπτοκόμος μου, είτε ό Γαβριήλ, πήγε, κατά διαταγή μου, και παρουσιάστηκε στις άρχες του Ριέ, πού τόν κράτησαν ως ότου νά διαλευκανθή ή ύπόθεση. Κύριε δικαστά, είμαι ό κόμης ντε Μονγκομερ, τέως λοχαγός τών σοματοφυλάκων της αυτού Μεγαλειότητος. "Ό κατηγορούμενος ό ίδιος μ' άνεγνώρισες. Σάς διατάσσω λοιπόν νά τόν συλλάβετε και νά τόν φυλάκιστε, όπως και τόν κατηγορώ του. "Όταν θά βρισκονται κ' οι δυό στό χέρια της δικαιοσύνης, έλπίζω ότι θά μπορέσω ν' άποδείξω εϋ-

Ο ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ (Πίναξ του Γκουίνο Ρένι).

κολα από ποιά μέρος βρίσκεται ή αλήθεια κ' από ποιά ή πλαστοπροσωπεία.

— Έχετε δίκιο, ξεχωρίτατε!... είπε ό δικαστής στο Γαβριήλ. Και, στρεφόμενος πρός μερικούς χωρικούς, τούς διέταξε :

— 'Οδηγήστε στη φυλάκη τόν Μαρτέν Γκέρο!

— Πηγαίνω μόνος μου, είπε ό 'Αρνώ, γιατί είμαι βέβαιος γιά την αθωότητά μου. Καλοί μου και αγαπητοί μου φίλοι—επρόσθεσε άπειθωμένως πρός τούς καλεσμένους του—ίπολογίζω σε σας!... Έσείς όλοι πού μ' αναγνωρίσατε, θά μ' αναγνωρίσετε, δέν είν' έτσι; — Ναι, ναι, μείνε ήσυχος, Μαρτέν! είπαν όλοι οι φίλοι κ' οι συγγενείς κατασυμπαγμένοι.

"Όσο γιά τή Βεροτράνδη, αυτή είχε λιποθυμήσει.

"Έπειτ' από όχτώ μέρες άρχισε ή δική μπροστά στο δικαστήριο πού Ριέ. Μά την αλήθεια, ήταν μά πολύ περιέργη δική! Και γι' αυτό τό λόγο έχει μείνει περιφωρη ως σήμερα άκόμα, ύστερ' από τρακόσια χρόνια.

"Αν ό Γαβριήλ ντε Μονγκουερέ δέν είχε άναμχθεί σ' αυτό, είνε φανερό πώς οι λαμπροί δικασταί του Ριέ, δέν θά τάβγαζαν ποτέ τους πέρα.

"Εκείνο πού ζήτησε πρώτιστως ό Γαβριήλ ήταν οι δύο αντίδικοι νά ήνυ παρουσιαστούν ό ένας στον άλλο μέχρι νεωτέρας διαταγής. Η εξέταση τους θά γινόταν χωριστά.

"Ο Μαρτέν-Γκέρο ό πραγματικός, τυλιγμένος σ' ένα μανδύα, ώδηγήθηκε μπροστά στη γυναίκα του, στον Καριτόν Μπαρζώ, σέ όλους τούς γείτονες και τούς συγγενείς.

"Όλοι τόν αναγνώρισαν. Είχε τό πρόσωπο, την έκφραση, τό άνίστημα πού Μαρτέν-Γκέρο. Δέν μπορούσε κανείς νά γελαστή... Μά όλοι αναγνώρισαν επίσης τόν 'Αρνώ ντε Τιλ, όταν τούς τόν παρουσίασαν με τή σειρά του...

"Έτσι όμως ή αλήθεια δέν φωτιζόταν. Πώς νά ξεχωρίση κανείς δύο ανθρώπους έντελώς όμοιους...

"Ο 'Αρνώ, γιά ν' αποδείξη πώς είνε ό Μαρτέν-Γκέρο, παρουσίασε διάφορες έπιστολές τής Βεροτράνδης, οικογενειακά χαρτιά και τό δαχτυλίδι του γάμου του. Μά τότε ό Μαρτέν διηγήθηκε πώς ό αντίδικός του τού έκλεψε στο Νουαγιόν τά χαρτιά του και τό δαχτυλίδι του.

"Έπειτα, κατόπιν αίτήσεως του Γαβριήλ, ό πρόεδρος του δικαστηρίου υπέβαλε στο Μαρτέν και στον 'Αρνώ, καλώντας τους πάντα χωριστά τόν καθένα, την ακόλουθη ερώτηση :

— Πού περάσατε τόν καιρό σας από ήλικίας δώδεκα μέχρι δεκάξη ετών;

Κ' οι δύο κατηγορούμενοι έδωσαν χωριστά την ίδια απάντηση :

— Στον "Άγιο Σεβαστιανό τής Βισκαίας, στού ξαδέλφου Σανζί.

"Ο Σανζί ήταν παρών και πιστοποίησε ότι έλεγαν την αλήθεια. Τότε ό Γαβριήλ τόν πλησίασε και τού ψιθύρισε κάτι στο αυτί.

"Ο Σανζί άρχισε άμέσως νά γελάη και κατόπιν μίλησε στον 'Αρνώ σέ βάσιμη διάλεκτο. "Ο 'Αρνώ γλώσσισε και δέν απάντησε ούτε λέξη.

— Πώς; τού είπε ό Γαβριήλ. "Εμεις τέσσερα χρόνια στον "Άγιο Σεβαστιανό και δέν ξεέρεις τή γλώσσα τού τόπου;

— Τη λησιμόνησα!... τραύλισε ό 'Αρνώ.

"Ο Μαρτέν-Γκέρο, ό οποίος υπεβλήθη στην ίδια δοκιμασία με τή σειρά του, μίλησε επί ένα τέταρτο βάσιμα στο Σανζί, πράγμα πού έκανε έντύπωση σέ όλους.

Αυτή την πρώτη δοκιμασία, πού έξοριζε κάποιον φως στην ύποθεση, την έπακολούθησε μά άλλη.

Οι κάτοικοι του 'Αρτίγκ, πού είχαν την ήλικία του Μαρτέν Γκέρο, θυμόντουσαν με θαυμασμό την έπιδειξιότητα πού είχε άλλοτε στο παιχνίδι τής σφαίρας. Μά από τότε πού ό ψευτο-Μαρτέν είχε ξαναγυρίσει στο 'Αρτίγκ, είχε άρνηθει νά παίξη αυτό τό παιχνίδι, ισχυριζόμενος ότι είχε ένα τραύμα στο δεξί του χέρι.

"Αντιθέτως ό άληθινός Μαρτέν, άπέκρουσε και νύησε μπρός

στούς δικαστάς του τούς καλύτερους παίχτες τής σφαίρας του 'Αρτίγκ.

"Από τή στιγμή εκείνη, ή συμπάθεια του κοινού πού τόσο ρόλο παίζει σέ τέτοιες περιστάσεις, πήγε με τό μέρος του Μαρτέν, πράγμα πολύ σπάνιο, με τό μέρος του δικαίου.

"Ένα τελευταίο γεγονός κατέστρεψε έντελώς στην αντίληψη των δικαστών του τόν 'Αρνώ ντε Τιλ.

Οι δύο κατηγορούμενοι είχαν τό ίδιο άκριβώς άνίστημα, μά ό Γαβριήλ, ό οποίος ζητούσε διαρκώς ένδείξεις, πρόσεξε έξοφρα ότι ό γενναίος του ίπποκόμος είχε τό πόδι του μικρότερο από τό πόδι του 'Αρνώ ντε Τιλ.

"Ο γέρος παπουτσή; του 'Αρτίγκ προσεκήλθη άμέσως στο δικαστήριο και παρουσίασε στούς δικαστάς τά παλιά και τά καινούργια του μέτρα.

— Ναι, είπε ό καλός άνθρωπος. Είνε βέβαιο πώς ό Μαρτέν-Γκέρο φορούσε άλλοτε παπούτσια μικρότερα... Τό μέτρο του τότε ήταν έννενα πόντοι... Γι' αυτό ξεκαθάρισμα πού βλέποντας στην έπιστοφή του ότι τά μέτρα του είχαν μεγαλώσει κατά τρεις πόντους... Μά τό άπέδωκα αυτό στα ταξείδια του.

"Ο άληθινός Μαρτέν άπίεσε τότε περήφανα στον παπουτσή τό πόδι του κ' αυτός, άφού τό μέτρησε, αναγνώρισε και διακήρυξε πώς αυτό τό πόδι ταίριαζε με τά μέτρα πού έπαυσε άλλοτε στον Μαρτέν-Γκέρο.

"Από τή στιγμή εκείνη, όλοι πίστεψαν στην αθωότητα του Μαρτέν και στην ένοχη του 'Αρνώ ντε Τιλ.

Μά δέν ήταν άκριβές ή όλικές αυτές αποδείξεις. "Ο Γαβριήλ ήθελε άκόμα και ήθικέ μαρτυρίες.

Προσέλασε λοιπόν μπρός στο δικαστήριο τό χωρικό, στον όποιο ό 'Αρνώ ντε Τιλ είχε δώσει την παράδοση έντολή νά πών ν' αναγγείλη τόν άπαγοισμόν του Μαρτέν Γκέρο στο Νουαγιόν. "Ο χωρικός περιέγραψε την έκπληξη του, όταν συνάντησε στο μέγαρο του Γαβριήλ αυτόν πού τού είχε δώσει την έντολή αυτή. Κι' ό Γαβριήλ έπρόσθεσε ότι αυτό ήταν τό γεγονός πούχε προκαλέσει την πρώτη ύποψια του γιά την πλαστοπροσωπεία.

Οι δικασταί εξέτασαν κατόπιν τή Βεροτράνδη.

"Η φτωχή γυναίκα, παρ' όλη τή μεταστροφή τής κοινής γνώμης, ήταν πάντα με τό μέρος του 'Αρνώ, τόν όποιο τόσο φοβόταν.

"Όπόσο, όταν τή ρώτησαν άν είχε προσέξει κανιά μεταβολή στο χαρακτήρα του σιζύγου της από τότε πού ξαναγύρισε, απάντησε :

— "Ν, ναι!... Βέβαια!... Ξαναγύρισε πολύ άλλαγμένος, μά στο καλύτερο, κύριο δικασταί...

Κ' επειδή την έπέεξαν νά έξηγηθή καθαρά, ή άλοική Βεροτράνδη έπρόσθεσε :

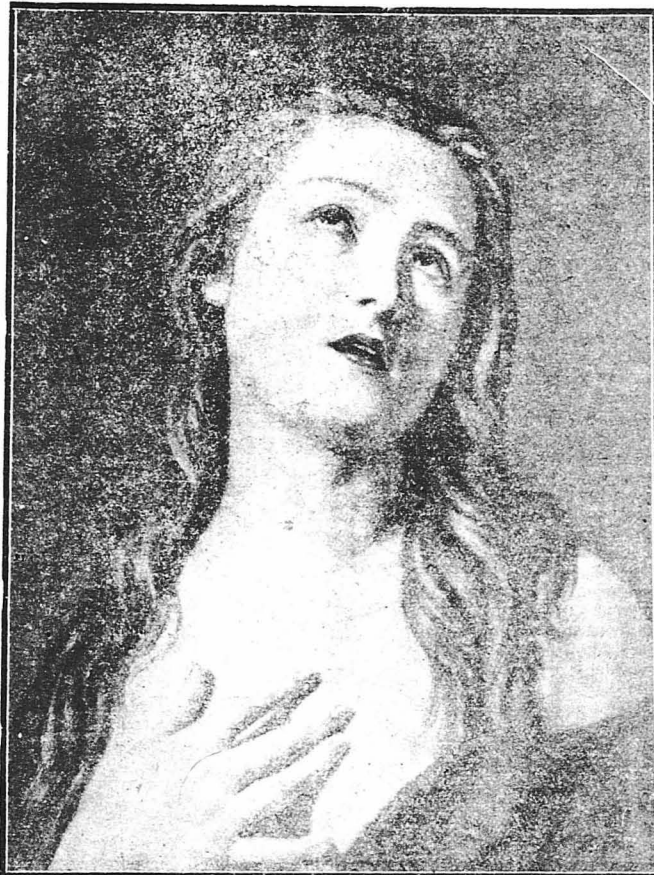
— "Άλλοτε, ό Μαρτέν ήταν πού άδύνατος και πού αγαθός από ένα άρνί... Μ' άφινε μάλιστα νά τόν τραβάω άπ' τή μητή, πράγμα γιά τό όποιο ντροπέοιουν συχνά... Μία ξαναγύρισε άντρας, άφέντης... Μου έδειξε με τό πρώτο πός είχα άδικο άλλοτε και ότι τό καθήκον μου ως γυναίκα ήταν νά υπακούω στο λόγο του και στη θέλησή του... Σήμερα αυτός διατάζει κ' εγώ υπακούω, αυτός σηκώνει τό χέρι κ' εγώ σκύβω τό κεφάλι... Τά ταξείδια του φαίνεται, τόν έκαναν νά γίνη άντρας!...

Και άλλοι κάτοικοι του 'Αρτίγκ εθεβάρισαν ότι ό παλιός Μαρτέν ήταν αγαθός, ήμερος κ' ευσθεής, ένθι ό καινούργιος ήταν στομιμένος, φιλόνεικος και βλάστημος.

Τέλος, ό κόμης ντε Μονγκουερέ εδόχησε νά λάβη τό λόγο, ένθι οι δικασταί και οι άκροαταί σόπαιναν γεμάτοι σεβασμό πρός την έξοχήττά του.

(Ακολουθεί)

Η ΑΜΑΡΤΩΛΗ

Η ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

(Πίναξ του Πιέτρο ντε Ροτάρι).